

idiotis participes, & confesii, sive auxiliatores etiam post delictum, morte secunda eadem pena teneantur, ex d. l. *utrum*, & d. l. *si sciente*, tamen hæc jura clarissime requirunt scientiam qualitatis participii, cujus liquida probatio in actis deficiebat: nam licet constabat hæc facta fuisse ad mortem violentam obnubilendam, quod in ea concurreret participii circumstantia nondum liquidum erat, ob quod puniendi veniebant tanquam auxiliatores homicidii post delictum perfectum, quo in casu mitius puniendos esse pluribus docet Farinae. *quæst. 132. ex num. 1. præsertim num. 31. & 32.* quo ponit circumstantias requisitas, ut auxiliatores pena ordinaria plectantur, si post delictum opem præstiterint, quæ in hoc casu non concurrerant, & quoad auctoritatem præstitam post delictum, *num. 26.* expressè tenet non esse verum, quod pari pena puniantur, licet gravius officiales Curia puniendi essent, ut dixi decisum per Regiam Audientiam Valentia, *tom. 2. de reg. d. c. 8. n. 100.* Ex quibus juxta gravitatem criminis unusquisque fuit condemnatus extra ordinem, Laurentius de Evar in penam verberum & remigii; Petrus Marron scriba ad relegationem ad Arceum de Peñon per decennium, Francisc. Robledo Apparitor & Antonius de Heredia Chirurgus ad relegationem Prædii Asti per sexcentium; Sebastianus Garcia tanquam minor in exilium. Josephus vero & Barnabas Tobias ad penam ultimi supplicii, cum qualitate acerba Participii Primi, sententia, *diei 26. Marti 1667.* hi duo sententia, *diei 26. Januarii 1668.* actuario Ant. de Pastrana.

CONTROVERSIA X.

De Remissione reorum juxta concordiam inter Regna Castellæ & Valentia, & de substantia salvi-conducti concessi per Officialem delinquenti non subdito.

SUMMARIUM.

- 1 Concordia substantia & forma remittendi reos.
- 2 Facti species narratur.

- 3 Saluum-conductum licet contra legem concessum sit, observari debet.
- 4 Dubia suscitata quo ad remissionem Josephi Georgii Correas.
- 5 Evocatio causa remissionis ad Regiam Audientiam Valentia.
- 6 Remissio delinquentium reciproca inter Regna Valentia & Castellæ, sit ex lege communi.
- 7 Evocatio facta per Regiam Audientiam continebat transgressionem hujus legis.
- 8 Remissio facilius conceditur per Judices, & Tribunalia Regni Castellæ.
- 9 Executio legis nunquam potest retardari.
- 10 Evocatio in prima instantia causarum Gubernationis Regni Valentia ultra Sexonam prohibita est, per forum Regia Audientia.
- 11 Saluum-conductum concedere est de reservatis Principi.
- 12 Extensio hujus facultatis ad Proregem est ex vi representationis Principis cujus alter nos dicitur.
- 13 Extensio hujus facultatis ad alios Magistratus, & officialis abusus est contra forum dispositiones.
- 14 Rex in civilibus saluum-conductum non concedit juxta forum, absque partis consensu.
- 15 Præscriptio de qua testatur Petrus Belluga quoad Barones in materia concedendi saluum-conductum, non potest extendi ad alios.
- 16 Doctores iracundæ de validitate salvi-conductus, loquuntur in terminis concessionis facta per Regem, vel per Proregem.
- 17 Judex concedens saluum-conductum adhuc in sententia eorum qui hanc potestatem concedunt, nil operatur nisi sit concessum proprio subdito, vel subdito judicis inferioris, non autem superioris.
- 18 Superior non tenetur observare saluum-conductum inferioris.
- 19 Locum tenentes Judicem ordinariorum Regni Valentia solum obtinent jurisdictionem in causis exiguis, nempe quæ sine processu & accusatione terminari solent.
- 20 Judices ordinarii Regni Valentia solum habent potestatem indulgendi causas in quibus imponi non potest pena mortis naturalis, vel civilis, vel mutilationis.
- 21 Facultas concedendi saluum-conductum

- & indulgendi equiparantur.
- 22 Judices si habent facultatem concedendi saluum-conductum solum precedente legitima causa ea uti possunt.
 - 23 Salvus-conductus concessus a non habente potestatem vel jurisdictionem nullius momenti est.
 - 24 Nullitas ex defectu jurisdictionis est insanabilis, & ex simili actu nullus potest produci effectus.
 - 25 Judices imperitii in rebus Justitiæ nil agunt nisi ad sit Assessoris Consilium.
 - 26 Assessoris votum in rebus Justitiæ, est decisivum, quod Judex tenetur sequi, aliàs nil agit.
 - 27 Concessio salvi-conductus in inferioribus, est quid judicialis, cum requiratur causæ cognitionem.
 - 28 Indultus concessus per judicem ordinarium Valentia intra terminos suæ jurisdictionis, est nullius momenti si deficiat subscriptio Assessoris.
 - 29 Regis concessionem in Regno Valentia nullius momenti sunt absque subscriptione Vicecancellarii, vel Regentis Cancellariam, qui vices Assessoris gerunt.
 - 30 Fiscalis interventus in gratiosis concessionibus necessario requiritur in Regno Valentia, sub nullitatis decreto.
 - 31 Expeditio gratia in publica forma requiritur in Regno Valentia sub nullitatis decreto.
 - 32 Fori verba traduntur quibus forma datur in concessione gratiosa sub nullitatis decreto.
 - 33 Gratia concessa per Regem non valet quovis expediat privilegium in publica forma.
 - 34 Idem in gratiosis concessis per Proreges, & ceteros Magistratus ad quos attingit.
 - 35 Doctores Coronæ Aragonum tenentes saluum-conductum contra legem concessum, observandum esse supponunt expeditum in forma publica.
 - 36 Judex per privatum chirographum non potest prestare publicam fidem, bene vero per instrumentum, seu concessionem expeditam in publica forma.
 - 37 Salvus-conductus observandus ex illa ratione ne quis decipiatur sub fide publica, debet præse ferre imaginem veritatis.
 - 38 Cause cognitio in articulo remissionis solum potest versari quoad probandam identitatem persone, & quoad videndum an crimen sit ex comprehensum in lege.

- 39 Appellatio frivola nunquam est recipienda.
- 40 Decretum Principis, & decisio Regia Audientia remissionem Rei concedendo.

REGORUM remissio reciproca inter Provincias confinantes necessaria est ad rectam justitiæ administrationem, & quando sunt diversi Domini, licet ejusdem Domini, lege communi in utra Provincia lata caveri solet, ne in facultate Magistratum resideat arbitrium remittendi vel non; hinc procedit quod cum Regnum Castellæ in confinio habeat Regnum Valentia, providè per l. 9. tit. 16. lib. 8. recopil. cautum habeat qua forma reciproce rei remittendi sunt, quæ lex communis est, ex eo quod Pragmatica sanctione Regia manu subscripta die 3. Decembris 1624. & Valentia publicata die 11. Januarii subsequens idem cautum reperitur, ut videre est apud Dominum Crespi *observat. 74. num. 33.* quod eam ad literam tradidit, per hanc legem data fuit forma remittendi reos; nempe quod in criminibus in ea specificatis remissio procedat: ita ut si remissio petatur per supremum tribunal, sufficiat relatio criminis; si vero per inferiorem, justificari debet ex actis. De cujus interpretatione aliqua adnotavimus. *2. de regim. c. 8. §. 7. m. 37. & plenè postea Dom. Crespi d. obs. 74. per tot.*

Cum enim mihi relatum fuisset Josephum Georgium Correas in civitate Alonensi degere; litteras requisitorias expediti jussi, ut caperetur, & juxta concordiam Regnorum (sic nuncupatur lex superius dicta) remitteretur. Has remissi Doctore Vincentio Justino Berenguer, Fisci Advocato pro Regia majestate, in illo districtu, viro quidem tam in Juris prudentia petito, quam in justitiæ administratione, prudentia, & rectitudine bene merito. Qui quidem cordatè, ut solet, capturam disposuit, & obtinuit jussu Illustris Marchionis de la Casta Getentis vices Generalis Gubernatoris in Regno Valentia ultra Xixonam. De his certior facta nostra Aula, duos Apparitores Curia, & Actuarium cause misit cum litteris juxta formam legis, sive concordia, ut reus remitteretur, & ad vitandos inutilles circuitus, Dominus Fiscalis Aulae litte-

ras suprema Consilii Aragoniæ impetravit, quas *Sobrecarta* vocamus, quibus literas Aulæ adimpleri mandabatur.

3 Captura perfecta fuit, die 3. Octobris 1667. & dum Ministri ad eam civitatem progrediebantur, Reus qui à principio tacuerat, chirographum manu Locumtenentis Justitiæ illius civitatis factum exhibuit, quo dicebatur saluum-conductum, sive *sguidaticum* ei concessum fuisse, cum die precedente capturam, ob quod minimè remittendum curabat, quia licet contra legem, vel potestatem concessum fuisset, observandum omnino esse prætendebat; saltem quoad effectum rependi illum in pristina libertatem, ne sub fide publica deciperetur, juxta dispositionem Textus in l. 1. ff. de pact. & doctrinam Divi Thomæ 2. 2. quæst. 70. artic. 7. cum aliis plurimis congestis per Don Ludovicum Peguera *decis. 35. per tot. Bellugam in specul. rub. 22. num. 73. Farin. quæst. 29. num. 95. Cancr. var. lib. 2. cap. 2. n. 314. Giurbam conf. 80. num. 30. & 15. Reg. D. Francisc. Hieronym. Leon. decis. 216. tom. 2. Guazzin. defens. 12. cap. 1. n. 58. vers. bene verum, & Dom. Crespi obs. 85. num. 8. cum seqq.*

4 Ex quibus consequens fuit, quod quando Ministri pervenerunt ad dictam civitatem, Gubernator prædictus dubitasset de remissione; & decisionem dubii nolens à se dimanare, relationem sive consultationem Proregi deliberavit dubia sequentia proponendo. Primum an ad remissionem concedendam, adhibenda esset causa cognitio? Secundum si non obstante salvo-conductu qui patebatur notorios defectus & nullitates, remittendus erat? Tertium si à decreto remissionis admittenda erat appellatio? Quibus & addi poterat quod quando captus fuit, non reclamaverat saluum-conductum allegando, sed post dies octo, quibus tacuerat, chirographum exhibuit.

5 Huic consultationi responsum dedit Prorex, nempe, causam evocata fuisse per Regiam Audientiam, & Reum remittendum esse ligatum ad carceres Civitatis Valentia. Quibus perceptis per ministros, ad hanc Curiam remeaverunt cum testimonio horum actorum. Aula verò cuncta, Regiæ Majestati proposuit consultatione diei 11. Novembris ejusdem anni, ut juberet per

Consilium Aragoniæ reum remitti juxta Concordiam in dicta lege contentam, ad hoc obtinendum sequentia per me perpenfa fuerunt.

In primis de vi legis remissionem jubentis dubitari non poterat, cum in his Castellæ Regnis in corpore juris comprehensa sit in dict. l. 9. & in Regno Valentia in pragmatica sanctione superius memorata, quæ vim legis obtinere certissimum est ex traditis per Dom Crespi *observat. 1. n. 74. & ex his quæ dixi de reg. tom. 1. c. 1. §. 2. n. 43. & c. 3. §. 1. n. 126. cum seqq.* Quod crimen sub ea comprehenderetur pariter dubitari nequibat, quia erat homicidium per infidias; & deliberatè paratum, cum qualitate patricidii, ut dixi; quod est unum ex contentis in leg. 9. De forma litterarum sic similiter non dubitabatur, quia expedita fuerunt juxta formam legis, & stilum in similibus assuetum; & sic solum remanebant dubia suscitata per Gubernatorem, vel illius Assessorum, quæ cum nullius momenti essent, ut mox dicam, clarè sequebatur Regiam Audientiam transgressionem legis operatam fuisse causam evocando, ministros vacuos dimittendo, vel eis obligationem imponendo novi, & perdifficilis itineris cum dispendio non modico, quod neque ratione urbanitatis, neque intuitu justitiæ fieri poterat. Urbanitatis, inquam, cum experientia docente notam habeat ingenuitatem mediante qua Tribunalia Regni Castellæ, & præsertim Aula, reos juxta hujus legis tenorem remittere soleat. Ut expertum fuit in causis Thomæ de Arnau, Josephi Romero, Balthasar Pineda, Josephi Villalva, Hieronymi Aguilar, Petri Joannis Sanmartin, Don Jacobi Muñoz, & aliis plurimis, quos tradere, & remitti jussit absque hesitatione, molestia, vel dispendio, statim atque literæ juxta concordiam præsentatæ fuerunt.

Justitiæ, quia inutiles circuitus vitandi sunt, l. cum fundus, §. servum, ff. si cert. petat. l. dominus testamento, ff. de conduct. indeb. Fontanel. *decis. 71. num. 22.* pluribus Barbosa *Axiom. 43. n. 1. & seq.* & in claris dubitare esset iniquum, cap. cum non contingat de rescript. plurib. Don Michaël de Cortiada *dec. 33. n. 23.* Quod in claris versaremur indubitatim erat, quia executionem legis perere justissimum est, neque à Magistratibus negari potest, cum

executores

executores legis dicantur, ut omnibus innoteat: neque obstabit si dicatur ex his non impediri causæ evocationem; nā evocare causas Gubernationis ultra Xixonam in prima instantia prohibitum habet Regia Audientia per *for. 56. cum pluribus sequentibus de jurisd. omn. jud. cum aliis juribus per me deductis de regim. tom. 1. c. 2. §. 2. n. 33.* cum autem ante pronuntiationem Gubernatoris, hæc causa evocata fuisset, nullatenus fieri posse juxta foras clarè apparebat.

Demum prætextu salvi-conducti hæc fieri nequibat, cum deductus per reum dicebatur concessus per locumtenentem judicis ordinarii civitatis Alonensis, qui non habet facultatem, seu jurisdictionem ad similem concessionem faciendam; cum hæc sit de reservatis Principi, l. relegat. 4. in fin. l. ad bestias 31. §. ex provincia. ff. de pen. Quod expressè cautum reperitur per *for. 5. de Guidatico*, quo Rex Jacobus ita dixit, *Nengu no meta ne gin, o ascur en fora nos alcun Cavalier, o altre hom.* Quod Latine sonat: *Nemo introducat, guidaticum, vel securitatem concedat præter nos alicui militi, equiti, vel alii homini*, docent Grammat. *tot. 26. numero 11. Menoch. de arbitrar. cas. 337. numero 14. Afflict. decis. 4. per tot. pluribus Farinac. dict. quæst. 29. num. 80. Petr. Caball. cap. 50. per tot. Guazzin. defens. 12. cap. 1. numero 58. vers. sed solus Princeps, Giurba conf. 80. num. 3. & 15. Dominus Crespi dict. observ. 85. num. 33. & seqq.* qui plures alios laudant. Et licet praxis, hoc

12 interpretata sit extendendo ad Proregem, ut in specie aliis relatis probat Giurba *dict. conf. 80. n. 10.* hoc sit ratione representationis Principis cujus alter nos dicitur, ut pluribus probavi de *reg. 1. tom. c. 2. §. 1. n. 2. cum seqq. præsertim n. 15.* Atquoad alios Magistratus, & officiales inferiores prohibito concedendi

13 affidavitationem, seu guidaticum remanet, clara, & si quid usu receptum est, abusus est merus, ut colligitur ex *for. 6. & 7. eod. tit. quibus d. for. 5. observari ad unguem jubetur.* Quod in tantum procedit ut adhuc Rex in civilibus guidaticum non concedit juxta foras, sine partis 14 consensu: sic enim cavetur in *for. 2. in fin. quæ pers. cap. poss. & quanquam Petrus Belluga d. rub. 22. num. 73.* hoc jus acquisitum Baronibus Regni Valentia: consuetudine, seu præscriptione

testetur: ad alios extendi non debet, cum consuetudo per quam ea acquiritur, sit quid facti, & non extenditur de persona ad personam, neque de loco ad locum l. fin. ff. de jurisd. omn. jud. l. 1. ff. de itiner. act. privat. cap. fin. de consuetud. cum aliis congestis supra *controvers. 76. n. 83.* Quæ comprobantur ex quæstionibus suscitatis per Bellugam *Rub. 21. Peguer d. decis. 39. Giurb. d. conf. 80. n. 10. & Leon. d. decis. 206. n. 2. & 7.* qui loquuntur in terminis guidatici concessi per Proreges in provinciis sibi conceditis, vel per Regem ipsum de quo Belluga *d. rub. 21.*

17 Et licet Farin. *d. g. 29. n. 81. & 98.* quem aliqui sequuntur, videatur tenere quod licet judex non possit concedere hanc assecurationem, tamen semel concessa erit observanda, hoc intelligendum est juxta mentem omnium Doctorum, si concedatur Bannito proprio, vel subdito suæ jurisdictionis, aut alterius judicis inferioris ipsius concedentis: sic tenuerunt Afflictus *d. decis. 4. n. 4. Menoch. dict. cas. 337. n. 10. Tuscus conclus. 21. lit. S. n. 5. Fachin lib. 9. controvers. 62. Cabal. dict. cas. 50. n. 2. Giurba d. conf. 80. num. 3. & 15.* Imò si per inferiorem concessum sit guidaticum, superior illius non tenetur illud obsecrare, cum inferiori jurisdictioni superioris præjudicare nequeat *cap. inferior. dist. 21. cap. cum inferior de major. & obed. cap. cum venisset de judic. cap. ut nostrum de appellat. Bartol. in l. 1. §. fin. num. 2. ff. à quib. appell. non lic. Jason. in leg. conventionem. num. 4. ff. de pact. Bass. in tract. crim. titul. de cit. num. 39. Blanc. in tractat. crimin. verb. datis defensionibus, num. 40. Michaël. Ferrer. 3. part. observat. cap. 468. & seqq. Jacob. Cancr. var. lib. 2. cap. 1. n. 314. prope fin. qui decisiones Senatus Catalonia: tradunt. Cum autem locumtenens 19 justitiæ, sit judex infimus, cui nulla tribuitur jurisdicção in rebus, ad merum imperium attinentibus, nisi in causis exiguis, quæ scriptis non deducuntur, neque ad accusationem perveniunt; nam posita accusatione jam ad judicem ordinarium, qui justitiæ dicitur, pertinent, ut dixi de *regim. tom. 1. cap. 6. §. 5. num. 67.* Quomodo dicitur poterat Gubernatorem teneri guidaticum illius observare? Quomodo sustinendum sub ea ratione, ne quis sub fide publica decipiatur, si jurisdictione caret ad præstandam publicam fidem?*

fidem; Quomodo in eo qui neque Bannito proprio, vel subdito, aut delinquenti assurationem præstabat, cum iste Reus in illius territorio delictum non pararat, bene Farin. d. g. 29. n. 98. cum seqq.

20 His addi poterat, quod iudices ordinarii in Regno Valentie solum per foros obtinent facultatem indultandi, siue componendi delicta ex quibus imponenda non est pœna mortis naturalis, aut civilis, vel mutilationis membri, for. 18. & 19. de quart. & pœn. cur. privil. 73. Reg. Jacob. 2. plurib. Dom. Crespi d. obs. 5. n. 125. cum seqq. quæ notaveram de reg. tom. 1. c. 4. §. 2. n. 16. cum seqq. Sed Salvus conductus est gratiæ concessio, ac æquiparatur indultui, aut compositioni criminis ut ex mente omnium Doctorum clarè colligitur: ergo sicut iustitia, siue iudex ordinarius, limitatam habet jurisdictionem ad concedendum indultum in criminibus, sic pariter habere limitatam quoad salvum conductum, & cæteras gratiosas concessiones. Quod meo iudicio hac argumentatione clarè demonstratur. Per forum limitatam habet facultatem concedendi indultum, vel compositionem in criminibus pœnam mortis naturalis, civilis, vel mutilationis non expostentibus, ita ut si concesserit nihil agat. Per forum habet negatam potestatem concedendi salvum conductum ut probavi cum Domino Crespi d. obs. 85. n. 35. ibi: in nostro Regno illud obviavit, ut neque ex causa possit concedi nisi à Principe: & dicendum erit effectum sortiri id quod sit repugnante lege, quando ea quæ sub dispositione legis sunt, ratione excessus, nullius momenti sunt? Absit enim, quia quod sit contra legem, & statum nullius roboris esse potest, ut latè probat Farin. d. g. 29. n. 97. Cabal. d. cas. 50. per tot. qui alios laudant.

22 Uterius, quia Doctores tenentes iudicem salvum conductum concedere posse non absolute hanc conclusionem firmant, sed præcedente causa legitima & ipsius causæ cognitione; ita pluribus docuit Farin. d. g. 29. n. 81. quo causas legitimas ad similem concessionem de more tradidit, sic pariter Gaball. d. cas. 50. n. 2. Giurba d. conf. 80. n. 15. Bajard. ad Clar. g. 32. n. 26. Guazzin. d. defens. 12. c. 1. n. 8. in princip. cum autem neque cognitio causæ adhibita fuisset per locum tenentem iustitiæ ad hoc guidaticum

concedendum, neque causa legitima reperitur ad hanc concessionem faciendam, nil actum fuisse dicendum est.

Neque ex doctrina Doctorum superius laudatorum, dicentium observandum nihilominus salvum conductum esse, & reum ponendum in pristinam libertatem ne sub fide publica decipiatur, cum fides servanda sit: Hæc infirmantur: Quia hæc procedunt quando is qui securitatem concedit, habet jurisdictionem illam concedendi, si non generaliter & indistinctè saltem in aliquibus casibus, vel ex aliqua causa. Is enim licet concedat salvum conductum in aliquo casu in quo concedere non debebat, ex quo reddatur nullus, observari tamen debet ne quis sub fide publica decipiatur, prout in casu d. decis. 9. Don Lud. Peguera, quo Prorex Cataloniae concessit indultum, & salvum conductum contra legem delicta exceptantem, ut videre est in princ. de decis. & in casu decis. 206. Domini Leon, quo concessum guidaticum fuit adhibita causæ cognitione in Regia Audientia civilis per Protegem Valentie, & dubitabatur an observandum esset per Audientiam criminalem, siue Aulam criminalem ejusdem, ut patet in decis. n. 7. & in casu Consilii 80. Giurba quo Capitaneus guidaticum concessit ex delegatione Proregis, ut patet ibid. n. 15. in fin. in his enim casibus, & similibus cum fides publica data sit per eum qui eam potest dare ex jure naturali tenetur eam observare ex d. l. 1. ff. de pactis & cæteris per Doctores, præcipuè Peguera, adductis. Si verb. qui salvum conductum concessit nullam potestatem facultatem concedendi, habendus est tanquam privatus, & sic ut plurimum ipse solus tenetur fidem servare, non autem alii officiales, cum publica fides data non sit, ut in terminis pluribus probat Far. d. g. 29. n. 98. cum tribus seqq. & sic limitat regulam generalem quam tradiderat Dominus Crespi d. obs. 5. n. 191. Quia defectus jurisdictionis & potestatis reddit actum nullum magis quam quilibet alius defectus, cum omnis actus ab agentis potestate dependeat. Decius conf. 8. n. 6. & conf. 38. n. 7. Marf. singul. 10. Vant. de nullis. ex defect. juris. d. ord. n. 1. & 6. Guazzin. defens. 12. c. 1. n. 4. Giurba. d. conf. 80. n. 11. & seqq.

Deinde, etiamsi potestatem concedendi supponamus in eo Officiali, intra metas

metas iudicis ordinarii, quem ut plurimum representare poterat, vicio nullitatis laborabat salvum conductum cum fuisset concessum absque causæ cognitione, quod apparebat ex eo quod locumtenens erat Officialis imperitus, qui in judicialibus nequit procedere juxta foros absque consilio Assessoris cujus votum decisivum est, & sequi tenetur, for. 45. de Cor. & Bajul. ut latè probavi tom. 1. de reg. cap. 6. §. 5. num. 32. cum seqq. quæ confirmantur ex pluribus foris sequentibus præcipuè, ex for. 55. & 60. eod. tit. Et concessio Guidaticæ eo ipso quo debet fieri prævia causæ cognitione ex judicialibus est. Cum autem guidaticum de quo loquimur absque subscriptione, vel signaculo Assessoris repertum fuisset, deficiebat causæ cognitione, & sic nullius momenti erat: nam cognitio causæ in concessione gratiosa percipitur ex subscriptione Assessoris, quæ si deficiat nullius momenti est, ut probat, for. fin. §. item tota remissio, de Notar. Scrib. & salar. ibi: tota remissio, o composicio haja de ser signada per lo Assessor, & ibi: si a nulle ipso foro & facto. Dominus Crespi, d. observ. 5. num. 259. qui in fin. sic ait, & ita obinet notorius usus & praxis.

29 Nec te moveat si dicatur hæc fieri mediante jurisdictione voluntaria, non verò contentiosa: nam sicut in una, sic similiter & in alia consilium, & subscriptio Assessoris necessaria est, ex notorio usu & praxi, & ex dispositione forali, ut dixi non solum in Magistratibus & Officialibus inferioribus, sed in ipso Rege cujus gratiæ nullius roboris sunt ex foro, si deficiat subscriptio Vicecancellarii, vel Regentis Cancellariam, for. 10. & 11. si contr. ius. aliq. impet. fuer. privil. 30. Regis Ferdinandi II. pluribus Dominus Crespi, d. obs. 5. num. 389. cum seqq. quia ut pluribus probavi, 1. de reg. cap. 2. §. 2. n. 163. Vicecancellarius est Assessor Principis. Si enim concessiones Principis non sunt observandæ ex foro quando deficit subscriptio Assessoris, qui est Vicecancellarius, quanto magis concessiones Officialis infirmi de quibus pariter asserit Dominus Crespi, d. obs. 5. num. 259.

30 Uterius, quia, privil. 137. Reg. Petr. 2. cautum expressè reperitur quod similes concessiones nullius roboris sint, ibi: Absque presentia, voluntate, licentia, & permisso nostri Advocati Fiscalis in di. D. D. Laur. Matthæu, de Re Crim. Pars I.

Et Regno, & dictorum Procuratorum Fiscalium seu alterius eorum, decernentes irritum & inane quidquid contrarium fuerit attentatum, quod confirmatum ex d. for. fin. §. item com. sua iust. de not. scrib. & salar. docet Domin. Crespi, d. obs. 5. n. 257. & ego notaveram, d. tom. 1. de reg. cap. 4. §. 2. num. 19. Sed guidaticum exhibitum carebat his solemnitatibus: ergo irritum & inane fuit, ac per consequens nullo modo observari poterat.

Denique, quia non fuit expeditum sub publica forma eorum Actuarius Curie, quod pariter nullitatem inferret ex d. for. fin. §. com. sua iust. de not. scrib. & salar. quo datur forma observanda in his gratiosis concessionibus, ibi: Per tal provehim quel Governador o altre havent poder de ser composicions, o remissions en son offici, o altre per lo seu poder, no puixa alguna remesio, o composicio ser, o firmar sens expressa sabuda, & certificacio del Rebedor general del Senior Rey, si sera present, o del Lloctinent del tal Rebedor, & per ell posat lo Rebedor sera absent: los quals fons casum de aquells en son cas haja de ser demanats, & appellats en ladita composicio, o remesio, en cara del Advocat Fiscal, o del Lloctinent per lo dit Advocat constituit, e posat en son Offici: & encora haja a ser ladita composicio & remesio de & ab Consell del dit Assessor, & de la presència & sabuda dels dits Rebedor general, & Advocat fiscal: Lloctinents lurs haja esser fets: & mencio en la Carta, o altra scriptura quis faça de ladita composicio, & remesio, & quel Notari consse del dit Consell, presència, & sabuda abans que en faça ses, ne hometa en la carta & scriptura; & si en altra manera era fet, sia nulle. Item tota remissio o composicio haja esser signada per lo Assessor de la Ciutat o Vila on se fara, & de son terme haja de ser signada per lo Lloctinent del dit Assessor per ell elet, & constituit Lloctinent, & alqual lo dit Assessor haja donat special poder de signar composicions, & remissions eno signada per algu sia nulla ipso foro & facto. Item tota remissio, o composicio haja esser rebuda, & spatxada per lo escriptura principal, & en altra manera feta & spatxada sia nulla, ipso jure & facto. Quæ verba latine donanda sunt, ut percipiat forma inducta per legem: sic enim se habent. Ideo providemus quod Gubernator, aut alius habens potestatem faciendi composiciones aut remisiones in suo officio, aut alius loco & posse eorum, non possit aliquam compositionem, aut remisionem facere, vel firmare

absque expressa scientia, & certificatione Receptoris generalis domini Regis, si presens erit aut Locumtenens dicti Receptoris per eum positi, si sit absens: qui unusquisque illorum in suo casu, sint postulati, & convocati ad dictam compositionem vel remissionem, & adhuc Advocatus Fiscalis aut Locumtenens per dictum Advocatum constitutus, & positus in suo officio. Et etiam debeat fieri dicta compositio, & remissio, de & cum consilio sui Assessoris, si fuerit presens, aut sui Locumtenens si erit absens: & quod de consilio dicti Assessoris, & de presentia, & scientia dictorum Receptoris generalis, & Advocati Fiscalis, vel suorum Locumtenentium debeat fieri fides, & mentio in charta, vel alia scriptura qua fiat dicta compositio, & remissionis, & quod Notario consilii dictarum consilii presentia, & scientia antequam fidem faciat, nec ponat in ea carta vel scriptura. Et si aliter fuerit factum sit nullum. Item omnis remissio aut compositio debeat esse signata per Assessorem ordinarium dicti Governatoris, aut absente dicto Assessore à civitate vel oppido, ubi facta fuerit & termino illius, debeat esse signata per Locumtenentem dicti Assessoris per eum electum, & constitutum Locumtenentem, cui dictus Assessor dederit potestatem specialem, ad signandas compositiones, & remissiones: & signata per neminem sit nulla ipso foro & facto. Item omnis remissio, aut compositio debet restitui, & expediri per scribam principalem, & alio modo facta vel expedita sit nulla ipso jure facta. Hæc est forma data per forum ad expeditionem concessiois gratiosæ in Curia Governatoris, & aliorum inferiorum sub decreto irritanti geminato tot tantisque vicibus; de qua Dominus Crespi, d. obs. 5. numer. 286. qui num. 288. 307. & 311. docet nunquam ceteri gratiam perfectam, neque parti jus 34 questum nisi Privilegio vel litteris in forma debita expeditis, que extenduntur, ad omnes concessiones gratiosas, & justitias, ut pluribus probat, obs. 37. n. 32. cum seqq. cum autem in hoc casu cuncta 35 deficiant, clarissimè sequitur nullius momenti fuisse chirographum; nam illæ solemnitates ad unguem observantur in omnibus guidaticis concessis; ut est notum, quod clarè liquet ex ipsis decisionibus superius adductis D. Ludovici Peguera, & D. Franc. Hier. Leon: ex quibus colligitur, quod dictus Locumtenens Justitiæ civitatis Alonensis 36 uti privatus agebat chirographum pro-

pria manu scribendo, mediante quo non potuit præstare publicam fidem; quia non ut iudex procedebat, sed ut privatus, ut dixi: & consequenter nullius 37 momenti esse guidaticum asserum; nam ex omissione solemnitatum omnium, & ex taciturnitate Rei per octo dies præsumi poterat confectum fuisse chirographum post capturam, animo liberandi reum per fas, necfalque, quod tolerandum minimè erat.

Ex quibus inferri potest concordia 38 inter Doctores contrarias sententias in hoc articulo tenentes; nam reum reponendum esse in pristinam libertatem, ne sub fide publica decipiatur procedat, quando concessio præ se fert imaginem veritatis, quia expedita reperitur per Judicem habentem potestatem concedendi in simili, & expeditur servata forma Curie. Quando verò expeditur per non habentem ullam potestatem, neque servata forma aliqua apparente, juxta Curie stilum despiciatur tanquam calumniosè facta, vel concessa per privatum, qui non potest publicam fidem præstare: cum in hoc casu cesset ratio illa, ne quis sub ea decipiatur.

Quo ad alia dubia, nempe an præcedere debeat cause cognitio, vel appellatio admittenda sit, à decreto remissionis, non est cur immoremur: nam cause cognitio summaria imaginabilis est quo ad duos effectus, nempe ad verificationem identitatis personæ de quo articulo Dominus Crespi, de obs. 74. num. 16. & ad recognoscendum an crimen sit ex contentis in lege, cum ratione aliorum criminum, remissio non procedat, ut docuit Gamma, decis. 179. num. 1. cum autem in nostro casu nulla ex his causis reus juvaretur, clarissimè resultat tradendum illud fore. Quoad appellatorem pariter dicendum est quod stante 40 dubio aliquo, recipi illa debet ex regula generali quam firmavimus, controvers. 2. num. 2. in claris autem cum appellatio frivola sit, toto jure rejicitur, ut dixi, ead. contr. 2. num. 65.

His ad Principem in modum consultationis relatis decreto diei 25. Novembris 1667. fuit Aula responsum quod justum erat Proregi Valentie reum omni replica cessante tradere ministris Aulae, quod executioni deductum fuit mediante provisione illius Regiæ Audientie, diei 7. Januarii 1668. 41

& sic adductus ad hanc Curiam & in ea debite punitus.

CONTROVERSIA XI.

De Marito adulterium ulciscente, adulterum & uxorem necando, & de poena ei debita, etiamsi occisus clericus sit sacris initiatus.

SUMMARIUM.

- 1 Facti species proponitur, & n. 2.
- 3 Conjunctio sanguinis excludit presumptionem adulterii.
- 4 Clericus inventus solus cum femina non presumitur animo adulterium committendi repertum fuisse.
- 5 Necans, clericam, & uxorem ex insidiis, tenetur poena legis Cornelia, sacrilegii, prodicionis, parricidii, & n. 6. & 7.
- 8 Ex lege Romuli marito licebat uxorem adulteram necare.
- 9 Per leges duodecim tabularum idem licebat maritis.
- 10 Ex lege Julia lata per Augustum idem procedebat si adulter esset vilis persona; at non licebat uxorem interimere.
- 11 Lex Julia levissimam poenam imposuit marito adulteros necante.
- 12 Lex Hispania in codice legum fori, necem adulterorum permittit marito, si cut patri.
- 13 Lex Partia marito adulteros necantis poenam levissimam imposuit.
- 14 Leges Ordinamenti & nova recopilationis permiserunt marito adulteros occidere impune, dummodo ambos occidat.
- 15 Permissio legis procedit, etiamsi adulter Clericus sacris initiatus sit.
- 16 Permissio legis procedit si adulteros apprehenderit maritus in ipsa turpitudine.
- 17 Adulterium adeo est difficile probationis, ut directe probari non possit.
- 18 Adulterium probatur indicis & presumptionibus.
- 19 Presumptiones de quibus, in c. litteris, de presumptionibus, non requiruntur copulative ad probandum adulterium.
- 20 Quando qualitates requisite à lege ad DD. Laur. Matthæu, de Re Crim. Pars I.

esse simul non possunt, censentur disjunctivè posita.

- 21 Adulterium comprobatur ex concursu viri & femina in locis secretis.
- 22 Adulterium presumitur si reperiantur soli in locis obscuris.
- 23 Adulterium presumitur si simul reperiantur soli horis nocturnis.
- 24 Lex stili qualificat probationem adulterii, ex eo quod reperiantur in locis concurrente diffamatione hujus criminis.
- 25 Probationes leviores requiruntur ad probandum adulterium, per modum exceptionis & defensionis.
- 26 Masculum & feminam in absitis locis reperiri turpe est.
- 27 Solitudo & diversitas sexuum presumptionem copulae inducit.
- 28 Nocturni congressus femina cum viro suspicionem turpitudinis vehementem facit.
- 29 Januis clausis vir & femina si reperiantur, presumitur copula.
- 30 Absentia mariti suspicionem copulae confirmat.
- 31 Habitus indecens in clerico mali presumptionem ad fert.
- 32 Solutio caligarum in femina, vel viro indicium est copulae.
- 33 Clerici non exuunt passiones humanas.
- 34 Per clericatum non excluditur presumptio adulterii, si solus cum sola concurrant.
- 35 Personarum qualitates augent suspicionem.
- 36 Conjunctio sanguinis in gradu remoto non excludit presumptionem adulterii, si solus cum sola reperiatur.
- 37 Causa delinquendi animum delinquentis deiegit.
- 38 Causa respectiva est effectui.
- 39 Ex pluribus causis delinquendi gravior est attendenda.
- 40 Legis permissio non infirmatur ex eo quod adultero occiso, uxor tantum sit vulnerata, si vulnera gravia & lethalia sint.
- 41 Lex parem indignationem exposcit in adulteros.
- 42 Maritus ad occidendos adulteros jure potest convocare consanguineos, & affines.
- 43 Presertim si adulterus validior marito sit.
- 44 Prodicionis crimen quando dicatur commissum secundum leges Hispanie.